

Финансиски извештаи за работењето на
Сава пензиско друштво а.д. Скопје
За првите 6 месеци од 2020

Содржина

1. Биланс на состојба на ден 30.06.2020 година	3
2. Биланс на успех за период од 01.01.2020 – 30.06.2020 година	6
3. Извештај за паричните текови за период од 01.01.2020 до 30.06.2020 година	8
4. Извештај за промени во главнина за период 01.01.2020 – 30.06.2020 година	9
5. Белешки кон финансиски извештаи	11

1. Биланс на состојба на ден 30.06.2020 година

р.б	група на конта или конто	ПОЗИЦИЈА	Белешка	31.12.2019 во МКД	30.06.2020 во МКД
1	2	3	4	5	6
		СРЕДСТВА			
1		А.Побарувања за запишана а неуплатена основна главнина			
2		Б. Долгорочни средства (3+10+18+19+27+28)		518.726.903,00	498.525.043,00
3	00	Нематеријални средства (4+5+6+7+8+9)	11	2.534.998,00	2.950.034,00
6		3.Патенти, лиценци и концесии		12.013,00	0,00
7		4.Заштитни знаци и слични права		2.522.985,00	2.950.034,00
10	01	Материјални средства (11+12+13+14+15+16+17)	12	2.237.484,00	2.129.477,00
14		4. Алат, погонски и канцелариски материјал, мебел и транспортни средства		2.235.492,00	2.129.477,00
16		6.Материјални средства во подготовка		1.992,00	0,00
19	03	Долгорочни финансиски вложувања (20+21+22+23+24+25+26)		513.954.421,00	493.400.642,00
23		4. Финансиски средства расположиви за продажба	13	286.754.421,00	288.800.642,00
25		6. Дадени кредити, депозити и кауции	14	227.200.000,00	204.600.000,00
28	05	Одложени даночни средства		0,00	44.890,00
29		В. Краткорочни средства (30+38+42+49+55+59+60+67+72+73)		85.092.566,00	168.187.618,00
30	10	Парични средства и парични еквиваленти (31+32+33+34+35+36+37)		17.791.755,00	103.850.205,00
31		1.Жиро сметки		438.533,00	39.019.484,00
32		2.Благајна		13.796,00	19.117,00
33		3.Девизни сметки		0,00	292.522,00
36		6. Депозити и хартии од вредност- парични еквиваленти	15	17.300.000,00	64.500.000,00
37		7.Останати парични средства		39.426,00	19.082,00
42	12	Побарувања од купувачите (43+44+45+46+47+48)		818.983,00	287.692,00
44		2.Побарување за надоместок од уплатени придонеси		729.924,00	109.928,00
48		6. Останати побарувања		89.059,00	177.764,00

49	13	Побарувања од државата и други институции (50+51+52+53+54)		2.533.177,00	0,00
53		4. Побарувања за повеќе платени даноци од добивката		2.533.177,00	0,00
55	14	Побарувања од вработените (56+57+58)		53.394,00	48.208,00
57		2.Побарувања од вработените за аконтации за службени патувања		23.179,00	15.050,00
58		3. Останати побарувања од вработените		30.215,00	33.158,00
60	16	Краткорочни финансиски средства (61+62+63+64+65+66)		44.000.000,00	44.000.000,00
65		5. Краткорочно орочени средства	16	44.000.000,00	44.000.000,00
67	19	Платени трошоци за идните периоди и недостасана наплата на приходи (ABP) (68+69+70+71)		19.895.257,00	20.001.513,00
68		1.Однапред платени трошоци		1.076.053,00	712.783,00
70		3.Пресметани приходи што не можеле да бидат фактурирани	17	18.819.204,00	19.288.730,00
74		Г.Вкупно средства (1+2+29)		603.819.469,00	666.712.661,00
75		Д.Вонбилансна евиденција			
		ГЛАВНИНА И ОБВРСКИ			
76		А.Главнина и резерви (77+81+82+83+87+90)		580.063.757,00	576.700.344,00
77	90	Основна главнина- запишан капитал (78+79+80)	18	130.001.478,00	130.001.478,00
78		1. Основна главнина- запишан и уплатен капитал		130.001.478,00	130.001.478,00
82	93	Ревалоризициона резерва		23.152.776,00	22.790.069,00
83	94	Резерви (84+85+86)		21.678.918,00	23.390.101,00
84		1.Законски резерви		13.746.997,00	13.746.997,00
86		3.Останати резерви		7.931.921,00	9.643.104,00
87	95	Акумулирана добивка и добивка за финансиската година (88+89)		405.230.585,00	400.518.696,00
88		1.Акумулирана добивка		322.525.969,00	354.319.402,00
89		2.Добивка за финансиската година		82.704.616,00	46.199.294,00
93		Б.Долгорочни обврски (94+97)		4.513.181,00	4.666.746,00
94	27	Долгорочни резервирања (95+96)		1.919.061,00	2.068.035,00
95		1. Резервирања за пензии, отпремнини и сл. Обврски кон вработени		1.919.061,00	2.068.035,00
97	27	Долгорочни обврски (98+99+100+101+102+103)		2.594.120,00	2.598.711,00
103		6. Одложени даночни обврски		2.594.120,00	2.598.711,00

104		<i>В.Краткорочни обврски (105+108+114+120+123+124+128)</i>		19.242.531,00	85.345.571,00
105	21	Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти (106+107)		446.674,00	145.678,00
106		1. Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти во земјата		357.125,00	145.678,00
107		2. Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти во странство		89.549,00	0,00
108	22	Обврски кон добавувачите (109+110+111+112+113)		1.658.425,00	657.231,00
109		1.Обврски кон добавувачите во земјата		1.198.851,00	364.708,00
110		2.Обврски кон добавувачите во странство		459.574,00	292.523,00
114	23	Краткорочни обврски за даноци и други давачки (115+116+117+118+119)		1.215.204,00	4.345.537,00
115		1. Обврски за данок на додадена вредност		57.576,00	0,00
116		2. Обврски за персонален данок на доход		7.448,00	0,00
117		3. Обврски за даноци и придонеси од плати		1.150.180,00	2.913.885,00
118		4. Обврски за даноци од добивката		0,00	1.431.652,00
120	24	Обврски спрема вработените		2.327.960,00	6.524.818,00
121		1. Обврски за плата и надоместоци на плата		2.324.460,00	6.496.904,00
122		2. Останати обврски спрема вработените		3.500,00	27.914,00
123	25	Останати краткорочни обврски и краткорочни резервирања		0,00	49.200.000,00
128	29	Одложено плаќање на трошоци и приходи во идните периоди (129+130)		13.594.268,00	24.472.307,00
129		1.Пресметано а одложено плаќање на трошоците		13.594.268,00	24.472.307,00
131		<i>Г.Вкупно обврски (93+104)</i>		23.755.712,00	90.012.317,00
132		<i>Д.Вкупно главнина и обврски (76+131)</i>		603.819.469,00	666.712.661,00
131		<i>Ѓ.Вонбилансна евиденција</i>			

2. Биланс на успех за период од 01.01.2020 – 30.06.2020 година

р.б	група на конта или конто	ПОЗИЦИЈА	Белешка	30.06.2019 во МКД	30.06.2020 во МКД
1	2	3	4	6	4
1	73	Приходи од управување со фондот (2+3+4)	5	109.619.157,00	114.688.293,00
2		Приходи од надоместок од придонеси		50.099.167,00	43.854.270,00
3		Приходи од надоместок за управување		59.519.068,00	70.832.173,00
4		Приходи од надоместок за премин		922,00	1.850,00
5	70	Расходи од управување со фондот (6+7+8+9+10+11+12)	6	35.753.080,00	35.512.848,00
6		1.Расходи за МАПАС		17.776.750,00	17.306.042,00
7		2.Расходи за чуварот на имот		7.957.761,00	7.507.908,00
8		3. Расходи за Фондот на ПИОМ (% од уплатени придонеси)		2.153.304,00	2.115.214,00
9		4. Трошоци за трансакции		255.632,00	66.321,00
10		5. Трошоци за маркетинг		5.211.079,00	5.848.209,00
11		6. Трошоци за агенти		1.729.760,00	2.069.388,00
12		7. Останати трошоци за управување со фондот		668.794,00	599.766,00
13		Добивка или загуба од управувањето со фондот (1-5)		73.866.077,00	79.175.445,00
14	76	Останати приходи на друштвото		114.452,00	362.909,00
15	40-46	Расходи од управување со друштвата (16+17+18+19+20+21)		37.799.503,00	36.893.145,00
16		1. Трошоци за сировини и други материјали	7	488.682,00	538.021,00
		Потрошени сировини и материјали		72.297,00	74.481,00
		Потрошена енергија		396.900,00	452.552,00
		Потрошени резервни делови и ситен инвентар		19.485,00	10.988,00
17		2. Трошоци за услуги	8	7.050.166,00	7.296.820,00
		Поштенски, телефонски и интернет услуги		1.323.531,00	1.259.228,00
		Услуги за одржување и заштита		2.383.942,00	2.689.568,00
		Наемнини		3.063.498,00	3.054.775,00
		Останати услуги		279.195,00	293.249,00
18		3. Плати и надоместоци на плата и останати трошоци на вработените	9	26.542.966,00	23.749.367,00
		Трошоци за плати		21.239.332,00	21.116.953,00
		Регрес за годишен одмор		440.008,00	408.840,00
		Новогодишен надомест		373.332,00	413.292,00

		Други лични примања по менаџерски договор		2.633.112,00	139.776,00
		Трошоци за службени патувања		642.202,00	190.920,00
		Трошоци за стручно образование		265.935,00	63.046,00
		Доброволно здравствено осигурување		226.416,00	202.188,00
		Доброволно пензиско осигурување		580.241,00	1.202.874,00
		Останати трошоци за вработените		142.388,00	11.478,00
19		4. Амортизација и вредносно усогласување		1.015.586,00	910.391,00
		Амортизација		1.015.586,00	910.391,00
20		5. Резервирања за трошоци и ризици		106.536,00	125.472,00
		Резервирања за отпремнини и јубилејни награди на вработени		106.536,00	125.472,00
21		6. Останати трошоци од работењето	10	2.595.567,00	4.273.074,00
		Банкарски провизии		122.669,00	68.909,00
		Трошоци за осигурување		16.054,00	13.723,00
		Правни, нотарски и ревизорски услуги		532.158,00	684.202,00
		Услуги по договор за дело		923.460,00	1.867.619,00
		Трошоци за репрезентација		244.186,00	259.606,00
		Надоместоци на членови на НО		322.889,00	95.722,00
		Такси, чланарини и други надоместоци		60.555,00	72.434,00
		Останати неспомнати трошоци од работењето		373.596,00	1.210.859,00
22	77	Финансиски приходи (23+24+25+26+27+28+29+30)		9.239.429,00	9.318.753,00
26		4. Приходи од курсни разлики од работењето со поврзани друштва		93,00	0,00
27		5. Приходи врз основа на камати од работењето со неповрзани субјекти		8.473.631,00	8.589.100,00
28		6. Приходи врз основа на курсни разлики од работењето со неповрзани субјекти		765.705,00	729.653,00
31	47	Финансиски расходи (32+33+34+35+36+37+38+39+40)		619.709,00	75.857,00
32		1. Камати од работењето со поврзани субјекти		0,00	130,00
33		2. Курсни разлики во работењето со поврзани субјекти		0,00	41,00
35		4. Камати од работењето со неповрзани субјекти		40.470,00	41.365,00
36		5. Затезни камати		100,00	412,00
37		6. Курсни разлики од работењето со неповрзани субјекти		579.139,00	33.909,00
41		Вкупно приходи (1+14+22)		118.973.038,00	124.369.955,00

42		Вкупно расходи (5+15+31)		74.172.292,00	72.481.850,00
43		Добивка (Загуба) пред оданочување (41-42)		44.800.746,00	51.888.105,00
44		Данок на добивка		4.680.075,00	5.688.811,00
47		Нето добивка (загуба) за пресметковниот период (45-46)		40.120.671,00	46.199.294,00

3. Извештај за паричните текови за период од 01.01.2020 до 30.06.2020 година

р.б.	Позиција	Износ
01	Парични приливи од деловни активности	128.015.611,00
02	Парични одливи од деловни активности	-61.269.695,00
03	Нето паричен тек од деловни активности (1-2)	66.745.916,00
04	Парични приливи од инвестициски активности	35.396.423,00
05	Парични одливи од инвестициски активности	-16.083.889,00
06	Нето паричен тек од инвестициски активности (4-5)	19.312.534,00
07	Парични приливи од финансиски активности	0,00
08	Парични одливи од финансиски активности	0,00
09	Нето паричен тек од финансиски активности (7-8)	0,00
10	<u>Нето зголемување или намалување на парите и паричните еквиваленти (3+6+9)</u>	<u>86.058.450,00</u>
11	Пари и парични еквиваленти на почетокот на периодот	17.791.755,00
12	Пари и парични еквиваленти на крајот од периодот	103.850.205,00

4. Извештај за промени во главнина за период 01.01.2020 – 30.06.2020 година

	Акционерски капитал	Ревалоризациона резерва	Законска резерва	Останати резерви	Добивка за тековната година	Акумулирана добивка	Непокриена загуба	Вкупно
Состојба на 31 декември 2019	130.001.478,00	23.152.776,00	13.746.997,00	7.931.921,00	82.704.616,00	322.525.969,00	0,00	580.063.757,00
Уплатен акционерски капитал	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Добивка за тековната година	-	-	-	-	46.199.294,00	-	-	46.199.294,00
Нето добивки и загуби од вреднување на средства расположиви за продажба	-	-362.707,00	-	-	-	-	-	-362.707,00
Покривање на акумулирана загуба	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Пренос во акумулирана добивка	-	-	-	-	30.575.494,00	30.575.494,00	-	0,00
Пренос во законски резерви	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Издвоена добивка за реинвестирање	-	-	-	2.929.122,00	-2.929.122,00	-	-	0,00
Пренос на неискористен дел од издвоена добивка за	-	-	-	-1.217.939,00	-	1.217.939,00	-	0,00

реинвестирање во акумулирана добивка								
Обврски за исплата на дивиденда	-	-	-	-	49.200.000,00	-	-	-49.200.000,00
Актуарски добивки/(загуби) од останати користи на вработени		-			-			0,00
Состојба на 30 јуни 2020	130.001.478,00	22.790.069,00	13.746.997,00	9.643.104,00	46.199.294,00	354.319.402,00	0,00	576.700.344,00

Сава пензиско друштво а.д Скопје

Белешки кон Финансиските извештаи

за периодот од 01.01.2020 до 30.06.2020

1 Општи информации

Сава пензиско друштво а.д. Скопје (во понатамошниот текст: Друштвото) е првото друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови во Република Северна Македонија. Основано во 2005 година како Друштво за управување со задолжителен пензиски фонд, а од 2009 година ја проширува дејноста и добива дозвола за управување со првиот доброволен пензиски фонд.

Друштвото има единствена дејност на управување со пензиските фондови, нивно претставување пред трети лица, како и други дејности поврзани со управувањето со фондовите.

Друштвото управува со задолжителен пензиски фонд „Сава пензиски фонд“ и доброволен пензиски фонд „Сава пензија плус“.

Друштвото е во целосна сопственост на Позаваровалница Сава д.д. Љубљана (скратен назив: Сава Ре) и членка на Сава Осигурителната Групација од 14.03.2018 година. Во периодот од основањето на Друштвото до преземањето на сопственоста од страна на Сава Ре, Друштвото беше во сопственост на НЛБ Банка АД Скопје (49%) и НЛБ дд Љубљана (51%) и беше членка на НЛБ Групацијата.

Адресата на регистрираното седиште на Друштвото е:

Мајка Тереза бр.1
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Вработени
На 30 јуни 2020 година Друштвото има 34 вработени (31 декември 2019: 33 вработени).

Надзорен одбор

Јуре Корент - Претседател
Мојца Горњак - Член
Павел Гојкович - Член
Гоце Христов - Независен член

Управен одбор

Мира Шекутковска - Претседател
Петар Талески - Член
Коста Ивановски - Член

Белешки кон финансиските извештаи

Основа за составување на финансиските извештаи

Финансиските извештаи на Друштвото се изготвени во согласност со Законот за трговски друштва (објавен во Службен весник на РМ бр. 28/2004, 84/2005 120/2018), Правилникот за формата и содржината на финансиските извештаи на пензиското друштво донесен од Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување - МАПАС (објавен во Службен весник на РМ бр. 11/2011, 30/2012, 138/2017 и 32/2018) и Правилникот за водење сметководство (Службен весник на РМ бр. 159/2009, 164/2010 и 107/2011).

Износите во финансиските извештаи се прикажани во македонски денари (МКД).

2 Сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при составување на финансиските извештаи се наведени во понатамошниот текст.

Сметководствените политики прикажани во продолжение се применувани конзистентно за сите периоди прикажани во овие финансиски извештаи.

А Трансакции со странска валута

Деловните промени во странска валута се искажуваат според курсот важечки на денот на трансакциите. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на денот на известувањето се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на Билансот на состојба. Добивките и загубите од курсните разлики од монетарните средства се разлика помеѓу амортизираната набавна вредност во денари на почетокот на периодот, корегирани за ефективна камата и плаќања во текот на периодот, и амортизираната набавна вредност во странска валута вреднувана според курсот важечки на крајот на периодот. Курсните разлики произлезени од превреднување се признаваат во Билансот на успех.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР). Официјалните курсеви важечки на 30 јуни 2020 и 31 декември 2019 година беа како што следи:

Девизен курс:	30 Јуни 2020 МКД	31 Декември 2019 МКД
ЕУР	61,6950	61,4856

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Б Нетирање на финансиски инструменти

Финансиските средства и обврски се нетираат и нивната нето вредност се прикажува во Билансот на состојба на нето основа, доколку постојат законски применливи права за нетирање и можност за прикажување на нето основа.

В Приходи од управување со задолжителен и доброволен пензиски фонд

Друштвото остварува приходи од управување со задолжителен и доброволен пензиски фонд по следните основи:

Надоместок од придонеси кој се пресметува како % од уплатените придонеси на секоја индивидуална сметка и на секоја индивидуална потсметка на посебната сметка пред тие да бидат претворени во сметководствени единици на *задолжителниот фонд*, односно како % од уплатените придонеси на секоја индивидуална и професионална сметка пред тие да бидат претворени во сметководствени единици на *доброволниот фонд*.

Надоместокот од придонеси, уплатени во *задолжителниот пензиски фонд* изнесува 2% (2019:2,25%).

Надоместокот од придонес, уплатени на индивидуална сметка во *доброволниот пензиски фонд*, изнесува 2,9% (2019: 2,9%). Надоместокот од придонеси кај професионалните шеми се уредува со Договор помеѓу Друштвото и осигурителот и Договор за организирање и финансирање на професионална пензиска шема, склучен помеѓу осигурителот и претставник на неговите вработени или членови.

Надоместок за управување кој се пресметува како % од нето средствата на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд.

Надоместокот за управување со *задолжителен пензиски фонд*, на месечно ниво изнесува 0,03% (2019: 0,03%), од вредноста на нето средствата на задолжителниот фонд, додека надоместокот за управување со *доброволен пензиски фонд*, на месечно ниво изнесува 0,10% од вредноста на нето средствата на доброволниот фонд (2019: 0,10%).

Надоместок за премин

Број на денови	Износ на надоместок за премин од еден во друг задолжителен пензиски фонд
Број на денови ≤ 720	15 евра
Број на денови > 720	Не се плаќа надоместок за премин

Број на денови	Износ на надоместок за премин од еден во друг доброволен пензиски фонд
Број на денови ≤ 360	10 евра
Број на денови > 360	Не се плаќа надоместок за премин

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Расходи од управување со задолжителен и доброволен фонд

Расходи за МАПАС

Друштвото е обврзано да плаќа надоместок на МАПАС во висина од 0,8% од вкупните придонеси уплатени во *задолжителниот*, односно *доброволниот пензиски фонд*, управувани од страна на Друштвото (2019:0,8%).

Расходи за Фондот на ПИОСМ

Друштвото е обврзано да плаќа месечен надоместок за Фондот на ПИОСМ, во висина од 0,1%, од секој уплатен придонес во *задолжителниот фонд* (2019: 0,1%).

Расходи за чувар на имот

Чувар на средствата на *задолжителниот пензиски фонд* управуван од страна на Друштвото е НЛБ Банка АД Скопје. Надоместокот се пресметува како % од вкупната вредност на имотот на задолжителниот пензиски фонд и изнесува 0,037% за вредност на имотот од 500.000.001,00 до 600.000.000,00 ЕУР, за вредност на имотот од 600.000.001,00 до 700.000.000,00 ЕУР надоместокот изнесува 0,035%.

Чувар на средствата на *доброволниот пензиски фонд* е НЛБ Банка АД Скопје. Надоместокот се пресметува како % од вкупната вредност на имотот на доброволниот пензиски фонд и изнесува 0,18%, до вредност на имотот од 50.000.000,00 ЕУР Вредноста на имотот на доброволниот фонд на 30.06.2020 не надминува 50.000.000,00 ЕУР.

Трошоци за трансакции

Трошоците за трансакции се трошоци кои согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување, во име на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд, а за сметка на пензиското друштво ги плаќа пензиското друштво. Трошоците за трансакции, во најголема мера се однесуваат на активностите што ги врши суб чуварот (депозитарна институција која има дозвола издадена од надлежен орган во земја надвор од Република Северна Македонија и е овластена за таква дејност, согласно законите на државата каде се чуваат средствата на задолжителниот и доброволниот пензискиот фонд), а се поврзани со грижа за извршување на даночни обврски и трошоците за поврат на данок и/или други активности на суб чуварот поврзани со даночните обврски/права на пензискиот фонд.

Трошоци за маркетинг

Трошоците за маркетинг се трошоци поврзани со активности чија цел е зачленување или премин на членови од еден во друг пензиски фонд, рекламирање на карактеристиките на системот на капитално финансирано пензиско осигурување и особено на пензиското друштво. Трошоците за маркетинг исто така опфаќаат и трошоци направени со цел обезбедување услуга и информација или објективно и навремено обезбедување податок поврзан со работењето на пензиското друштво, на сегашни или идни членови на задолжителниот, односно доброволниот пензискиот фонд, како и трошоците поврзани со известувањата кои се доставуваат до членовите на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Расходи од управување со задолжителен и доброволен фонд

Трошоци за агенти

Друштвото има овластени агенти – лица ангажирани по договор за дело чија активност е насочена кон привлекување на нови членови во задолжителниот односно доброволниот пензиски фонд. Трошоците за агенти опфаќаат трошоци направени за организирање и полагање на испит за стекнување на својство на агент, за упис во регистарот на агенти, за издавање и продолжување на дозволата на агент, надоместоци за склучени договори, трошоци за едукација на агентската мрежа и сл. Вреднувањето на агентската провизија се врши согласно Тарифникот за провизионирање на Друштвото, на месечна основа. Трошоците за агенти се признаваат во Билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Останати трошоци за управување со задолжителен и доброволен фонд

Овие трошоци ги опфаќаат трошоците за внес, корекција и поништување на договор за членство во Регистарот на членови, поднесоци и жалби до МАПАС, трошоците за спроведување на постапка за давање согласности од страна на МАПАС, трошоците за пристап кон информациониот систем на МАПАС и други трошоци поврзани со управување со фондовите.

Д Приходи и расходи од камати

Приходите и расходите по основ на камата се пресметани на сите каматоносни побарувања и обврски врз основа на законските прописи на Република Македонија или со договор помеѓу доверителот и должникот. Приходите и расходите од камати се признаваат сразмерно на времето на употреба на финансиските инструменти.

Приходите од камати се вреднуваат со употреба на методот на ефективна каматна стапка која што го зема во предвид ефективниот принос на средството. Ефективната каматната стапка се користи за дисконтирање на текот на идните парични примања во рамките на векот на употреба на средството и тоа на износ еднаков на почетната сметководствена вредност на средството. Трансакциските трошоци направени при стекнувањето на финансискиот инструмент, претставуваат составен дел на каматната стапка и се разграничуваат и признаваат како приход од камата во рамките на периодот на употреба на финансискиот инструмент. Дисконтот, како дел од амортизираната набавна вредност на вложувањата во ХВ се признава како компонента на приходот од камати.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Финансиски средства

Друштвото ги вложува своите слободни парични средства во депозити и хартии од вредност, кои се дозволени согласно Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Друштвото ги чува хартиите од вредност во портфолио хартии од вредност расположливи за продажба. Сместувањето на хартиите во портфолио расположливи за продажба е резултат на определбата на Друштвото да вложува во хартии од вредност кои можат да бидат оттуѓени во било кое време, доколку се јави потреба од генерирање на ликвидни средства.

Хартии од вредност расположливи за продажба

Вложувањата во должнички хартии од вредност, Друштвото почетно ги признава како ставка на Билансот на состојба тогаш кога тоа станува странка во договорените одредби од инструментот, односно на датумот на тргување. Вложувањата во хартии од вредност почетно се вреднуваат по нивната набавна вредност со вклучени трошоци на трансакции направени за нивно стекнување. На крајот на секој месец се врши проценка и сведување на нивната сметководствена вредност на пазарната вредност, според просечните пазарни цени објавени на активен пазар. Државните обврзници за кои не постои активен пазар, се вреднуваат по објективна вредност, утврдена со користење на пазарни претпоставки. Ефектот од промената на објективната вредност има влијание врз главнината. Дисконтот како дел од амортизационата вредност се признава како компонента на приходите од камати на месечна основа. Премијата како дел од амортизационата вредност се признава како компонента на расходите од камати на месечна основа.

Депризнавање на финансиските инструменти

Друштвото врши депризнавање на ХВ во случаите кога ја губи контролата над договорените права кои произлегуваат од нив, односно кога истите ќе ги продаде, кога истите ќе доспеат или на друг начин оттуѓат. Во моментот на депризнавање на ХВ расположиви за продажба (продажба, доспевање и сл), кумулативните нереализирани добивки/загуби кои претходно биле признаени во главнината се депризнаваат од капиталот и нето добивките/загубите се пренесуваат и признаваат во Билансот на успех како реализирани добивки/загуби. Во портфолиото до доспевање, ХВ се депризнаваат при доспевање на дел или целосно доспевање на главницата.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Финансиски средства (продолжение)

Оштетување на финансиските инструменти

Друштвото е должно најмалку еднаш годишно да проверува, дали постојат објективни докази за оштетување на вредноста на должничките ХВ. Друштвото признава загуба поради оштетување кај ХВ, доколку нивната сметководствена вредност е поголема од нивниот проценет надоместлив износ. Како надоместлив износ се зема повисокиот износ помеѓу пазарната вредност намалена за трошоците на продажба и употребната вредност - сегашна вредност на проценети идни парични текови, дисконтирани со првобитната ефективна каматна стапка на инструментот.

Загубата поради оштетување се признава како расход во Билансот на успех. Кај ХВ расположливи за продажба износот на загубата поради оштетување претставува кумулативната загуба која што била признаена во капиталот, односно разликата помеѓу почетната набавна вредност и тековната објективна вредност на ХВ. Кај финансиските инструменти кои се чуваат до доспевање, загубата поради оштетување се вреднува како разлика помеѓу поголемата од сметководствената вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со ефективната каматна стапка.

Фактори/индикатори за постоење на оштетување се:

- значајна финансиска потешкотија на издавачот на финансискиот инструмент или должникот;
- фактичко прекршување на договорот, како што е неплаќање или доцнење на плаќањата на главницата и каматата;
- голема веројатност дека должникот ќе влезе во стечајна постапка или во друг вид на финансиска реорганизација;
- исчезнување на активен пазар за финансиското средство поради финансиски потешкотии;
- значително и продолжено намалување на објективната вредност под набавната.

Друштвото на секој датум на известување проверува дали сè уште постојат факторите кои довеле до признавање на загуба поради оштетување кај ХВ и доколку утврди дека истите повеќе не постојат, се врши анулирање/ослободување на претходно признаениот износ на загуба.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Е Краткорочни побарувања

Краткорочните побарувања се состојат од: побарувања по основ на надоместок од придонеси и надоместок од управување, побарувањата од поврзани субјекти, побарувања по основ на заеми, побарувања по доспеани камати на орочени депозити и хартии од вредност, побарувања од државата по основ на даноци, придонеси и други давачки, побарувања од вработените и други побарувања. Побарувањата се признаваат во моментот кога Друштвото ќе стане странка на договорен однос на датумот на склучената трансакција, на датумот на испорачување на средството или извршување на услуги. Друштвото вообичаено, краткорочните побарувања почетно ги мери по номинална- фактурна вредност, а ги зголемува за камата само доколку тоа е предвидено со договор, односно одлука за исплата.

Ж Материјални и нематеријални вложувања

Материјалните средства се признаваат како средства во Извештајот за финансиска состојба, само доколку е веројатно дека идните економски користи кои се поврзани со средствата ќе претставуваат прилив за Друштвото и нивната набавна вредност може веродостојно да се измери, и тоа во моментот кога на Друштвото му се пренесени сите ризици и користи од нивното користење за деловни цели.

Нематеријалните средства се признаваат како средства на денот на нивното стекнување, доколку се очекуваат идни економски користи од нивната употреба, доколку набавната вредност на средствата може веродостојно да се измери, имаат сопствен идентитет препознатлив од целината на средствата и се контролирани од страна на Друштвото.

Друштвото ги евидентира материјалните и нематеријалните вложувања според набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и акумулираната загуба поради оштетување. Намалувањето на материјалните и нематеријалните вложувања произлегува од продажбите, расходувањата и пресметаната тековна амортизација.

Последователните издатоци се капитализираат во сметководствената вредност на средствата, само тогаш кога истите ги зголемуваат идните економски користи на тие средства и ја подобруваат состојбата на средствата (се продолжува корисниот век, се зголемува капацитетот, се подобрува квалитетот на производите и услугите, се намалуваат трошоците и сл).

Друштвото на секој датум на Извештајот за финансиска состојба, врши проценка дали постојат докази за оштетување на материјалните и нематеријалните средства (пазарната вредност на средството се намалила повеќе од очекуваното, се намалил периодот на употреба или корисноста на средството, постои физичка или технолошка застареност и сл). Средствата се оштетени доколку сметководствената вредност е поголема од проценетиот надоместлив износ.

Капиталните добивки или загуби кои произлегуваат од овие трансакции се прикажуваат во Извештајот за сеопфатна добивка. Амортизацијата на материјалните и нематеријалните вложувања се пресметува според праволиниска метода и се распределува врз системска основа за време на најдобрата проценка на корисниот век на употреба.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Ж Материјални и нематеријални вложувања (продолжение)

Стапките на амортизација се така одредени да вредноста на материјалните и нематеријалните средства се распоредува во трошоци во проценетиот период на неговата корисност.

Применетите годишни стапки на амортизација, според проценетиот период на корисност се следните:

Моторни возила	25%
Мебел и канцелариска опрема	20%
Компјутерска опрема	25%
Останата опрема	10%
Нематеријални средства	20%

3 Парични средства и парични еквиваленти

Класификација

Паричните средства на Друштвото ги опфаќаат:

- парите во благајната (денарска и девизна);
- жиро сметката на Друштвото (денарска и девизна);
- депозити по видување;
- издвоените парични средства (бизнис кредитни картички).

Паричните еквиваленти се краткорочни високо ликвидни вложувања, кои можат брзо да се конвертираат во парични средства и кои се предмет на безначаен ризик од промената на нивната вредност.

Како парични еквиваленти се класифицираат сите депозити и хартии од вредност (благајнички и државни записи) со рок на доспевање помал од 90 дена.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

5 Трошоци за користи на вработените

Трошоците за користи на вработените се состојат од:

- Трошоци за краткорочни користи: плати и социјални придонеси, платени отсуства, платени годишни одмори, регрес за годишен одмор, новогодишен надомест, доброволно здравствено осигурување, немонетарни користи (здравствена заштита, осигурување и сл) и други примања по договори за вработување.
- Долгорочни користи: јубилејни награди, отпремнина за одење во пензија и надомест во доброволен пензиски фонд.

Краткорочните користи се вреднуваат по недисконтиран износ, кој се очекува да биде платен врз основа на работен однос.

Долгорочните користи се вреднуваат според сегашната вредност на дефинираните користи на датумот на Биланс на состојба. Долгорочните користи се очекува да бидат измирени во период подолг од 12 месеци по датумот на известување. Повторните мерења кај резервирањата за јубилејни награди, кои произлегуваат од актуарска добивка или загуба, освен износите вклучени во нето камати, се признаваат во Билансот на успех. Повторните мерења кај резервирањата за пензии, кои произлегуваат од актуарска добивка или загуба, освен износите вклучени во нето камати, се признаваат во капиталот.

И Финансиски обврски

Во краткорочни финансиски обврски, Друштвото ги класифицира сите обврски чиј рок на доспевање е до 12 месеци, а во долгорочни финансиски обврски сите обврски чиј рок на доспевање е подолг од 12 месеци.

Друштвото ги признава финансиските обврски како ставка во Билансот на состојба тогаш кога е веројатно дека ќе има одлив на средства кој може веродостојно да се измери. Финансиските обврски се евидентираат по номинална вредност врз основа на соодветен сметководствен документ (фактура, договор, пресметка), согласно законските прописи и согласно Одлуките на Друштвото.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

Ј Данок на добивка

Основа за пресметување на данокот е добивката утврдена како разлика меѓу вкупните приходи и вкупните расходи на даночниот обврзник, во износи утврдени согласно со прописите за сметководство и сметководствените стандарди и искажана во Билансот на успех.

Основата се зголемува за непризнаените расходи за даночни цели и помалку искажаните приходи за даночни цели. Законот за данокот на добивка како даночно непризнаени ги дефинира оние расходи кои не се во функција на дејноста на субјектот, односно не се непосреден услов за извршување на дејноста и не се последица од вршењето на таа дејност (подароци, репрезентација, премии за менаџерско осигурување, исплатени надоместоци на трошоци од работен однос над утврдените износи, трошоци за амортизација која е повисока од амортизацијата пресметна по стапки над пропишаните во Номенклатурата на средствата за амортизација, трошоци за месечни надоместоци на членови на органи на управување над висината утврдена со закон, уплати на придонеси за доброволно пензиско осигурување над висината утврдена со закон и сл.).

Даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката од предходната година (реинвестирана добивка). Под реинвестирана добивка се подразбираат извршените инвестициски вложувања од добивката за развојни цели, односно вложувањата заради проширување на дејноста на даночниот обврзник во материјални средства (недвижности, постројки и опрема, освен патнички автомобили, мебел, теписи, бела техника, уметнички дела од ликовната и применета уметност) и нематеријали средства (компјутерски софтвер и патенти).

Данокот на добивка се намалува за извршени донации во спортот, на спортски субјекти корисници на ваучери, издадени од Агенција за млади и спорт, а согласно Законот за спорт.

Даночен период за кој се утврдува данокот на добивка е една календарска година, а обврзник за пресметување и плаќање на данокот е секое правно лице- резидент на Република Северна Македонија кој остварува добивка од вршењето на дејноста во земјата и странство. Стапката на данокот на добивка изнесува 10%.

Заради привремените разлики помеѓу вредностите кои се користат како основа заради оданочување и сметководствените вредности на средствата и обврските заради финансиско известување се пресметува одложен данок. Тековната важечка даночна стапка е користена за утврдување на одложениот данок на добивка.

Во периодот од 1 јануари 2009 година до 31 декември 2013 година, компаниите не требаа да плаќаат данок на добивката пред оданочување, се додека таа не се дистрибуира во форма на дивиденди или друга форма на распределба на добивката. Ако дивидендата, која произлегува од добивката генерирана во периодот 2009-2013 е исплатена, 10% данок ќе се плаќа во моментот на исплата на дивидендата, без оглед на тоа дали е во паричен или непаричен облик. Со оглед на тоа дека данокот произлегува од акумулираната добивка, таквиот данок се признава во капиталот.

Белешки кон финансиските извештаи

2 Сметководствени политики (продолжение)

К Акционерски капитал

Акционерскиот капитал се состои од 21.200 обични акции и изнесува 130.001.478,00 МКД (31 декември 2019: 130.001.478,00 МКД). Акционерскиот капитал е целосно уплатен во паричен износ.

Л Законски резерви

Согласно законот за трговски Друштва, Друштвото е обврзано да издвојува законска резерва во износ од 5% од остварената годишна добивка, се додека законските резерви не достигнат износ од 1/10 од основачкиот капитал на Друштвото. На 30 јуни 2020 година задолжителната резерва на Друштвото е повисока од 1/10 од основачкиот капитал.

Љ Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицирани како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативен наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавателот) се признаваат во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

Наемите со кои се пренесуваат сите ризици и награди на закупопримачот се класифицирани како финансиски наем. Финансиските наеми се признаваат како средство на почетокот на наемот, по пониската од објективната вредност на средството и сегашната вредност на сите идни плаќања за наемот. Изнајмените средства се амортизираат во тек на корисниот век на средствата. Плаќањата за наем се состојат од плаќања на камата и главница.

М Останати резерви

Согласно Законот за данок на добивка, даночната основа може да се намали за износот на инвестициите во материјални и нематеријални средства, пропишани во Законот. За да може да се искористи даночното ослободување, Друштвото мора да издвои дел од добивката од предходната година во износ кој се очекува да биде инвестиран во материјални и нематеријални средства во тековната година.

Н Резервирања

Резервирањата се признаваат кога има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервирањата се утврдуваат преку дисконтирање на очекувани идни парични текови користејќи стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни претпоставки за временската вредност на парите и ризиците поврзани со обврската. Резервирањата се состојат од резервирања за јубилејни награди и отпремнина за пензионирање.

Белешки кон финансиските извештаи

3 Управување со ризици

Активностите на Друштвото се изложени на различни видови ризици и заради тоа се потребни различни анализи, евалуации, прифаќање и раководење на одредено ниво на ризик. Целта на Друштвото е да постигне оптималност помеѓу ризикот и приносот и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти за финансискиот резултат на Друштвото.

Политиките за управување со ризик се дизајнирани на тој начин да ги идентификуваат и анализираат овие ризици, да воспоставуваат соодветни ризични лимити и контроли. Друштвото често ги ревидира политиките за управување со кредитен, пазарен, ликвидносен и оперативен ризик.

А Кредитен ризик

Управувањето со кредитен ризик во најголема мера е законски регулирано со ограничување на вложувањата на Друштвото во банкарски депозити и должнички хартии од вредност чиј издавач е Република Северна Македонија.

Кредитниот ризик претставува веројатност дека издавачот на должничките инструменти и депозитите нема да биде во можност целосно или делумно да ги измири обврските во роковите на достасување.

Друштвото управува со кредитниот ризик на тој начин што ги вложува слободните парични средства само во законски дозволени инструменти.

Основни критериуми за избор на одделни видови инструменти се следните:

- Должнички инструменти: стапка на принос до доспевање (YTM), валута, траење и рок до доспевање.
- Депозити во банки:
 - ❖ Критериуми за избор на банка: се користат лимитите на изложеност кон поединечни банки, кои се утврдени врз основа на интерен модел за класификација на квалитет на банки, а во функција на управување со кредитниот ризик.
 - ❖ Критериуми за избор на конкретен депозитен аранжман: стапка на принос – каматна стапка, вид на каматна стапка (фиксна или варијабилна), валута, рок до доспевање, посебни клаузули во договорот и сл.

Белешки кон финансиските извештаи

3 Управување со ризици (продолжение)

А Кредитен ризик (продолжение)

При избор на инструмент, особено се има во предвид валутата на инструментот, за што изборот се врши согласно направената анализа на односот меѓу:

- каматните стапки на инструментите во денари и евра и
- валутниот ризик, кој произлегува од оценката на веројатноста за промена во курсот на денарот и кој би резултирал во намалување на главнината на Друштвото под законски минималната главнина изразена во евра.

Кредитниот ризик кај вложувањата во депозити, Друштвото го следи преку постојана анализа на способноста на банките да ги исполнат обврските кон Друштвото кои произлегуваат од договорот помеѓу договорените страни.

Менаџментот на Друштвото е на став дека со законските ограничувања и определбата да се чуваат хартиите од вредност на неопределен рок, со можност за нивно оттуѓување кога за тоа ќе се јави потреба може да управува со кредитниот ризик кај хартиите од вредност.

Со оглед на квалитетот на пласираните средства, раководството на Друштвото не очекува некоја од договорените страни да не ги исполни обврските.

На денот на составување на Билансот на состојба, концентрацијата на кредитниот ризик е претставена преку долгорочни депозити кои се држат во НЛБ Банка АД Скопје, Охридска Банка АД Скопје, Стопанска Банка АД Битола, Уни Банка АД Скопје, Халкбанк АД Скопје, Стопанска Банка АД Скопје и Прокредит Банка АД Скопје, краткорочен депозит во Комерцијална банка АД Скопје, Централна Кооперативна Банка АД Скопје и ТТК Банка АД Скопје, депозит со рок на доспевање до 3 месеци кој се држи во Силк Роуд Банка АД Скопје, Стопанска Банка АД Битола и Уни Банка АД Скопје како и преку државни обврзници.

А.1. Максимална изложеност на кредитен ризик пред давање колатерал или други кредитни зголемувања

	Максимална изложеност	
	31 декември 2019	30 јуни 2020
Пласмани во банки - депозити	288.500.000,00	313.100.000,00
Хартии од вредност - Должнички инструменти	286.754.421,00	288.800.642,00
	575.254.421,00	601.900.642,00

Белешки кон финансиските извештаи

3 Управување со ризици (продолжение)

Раководството е убедено во неговата способност да води контрола и да одржува минимална изложеност на кредитен ризик на Друштвото, која произлегува од портфолиото на депозити и вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба.

А.2. Анализа на финансиските инструменти според видот на каматната стапка

	Фиксна каматна стапка	Варијабилна каматна стапка	Вкупно
Пласмани во банки – депозити	291.500.000,00	21.600.000,00	313.100.000,00
Хартии од вредност - Должнички инструменти	288.800.642,00		288.800.642,00
Вкупно 30 јуни 2020	580.300.642,00	21.600.000,00	601.900.642,00
Пласмани во банки – депозити	259.300.000,00	29.200.000,00	288.500.000,00
Хартии од вредност - Должнички инструменти	286.754.421,00		286.754.421,00
Вкупно 31 декември 2019	546.054.421,00	29.200.000,00	575.254.421,00

3 Управување со ризици (продолжение)**А Кредитен ризик (продолжение)****А.3. Депозити и хартии од вредност**

Депозитите и хартиите од вредност се дадени подолу:

	31 декември 2019		30 јуни 2020	
	Хартии од вредност	Депозити во банки	Хартии од вредност	Депозити во банки
Ниту се достасани ниту оштетени	286.754.421,00	288.500.000,00	288.800.642,00	313.100.000,00
Нето	286.754.421,00	288.500.000,00	288.800.642,00	313.100.000,00

За целите на следење на кредитниот ризик, Друштвото ги анализира Депозитите врз основа на категоризација на банките која ја врши Народната банка на Република Северна Македонија. Според категоризацијата, големи банки се банки со вкупна актива над 37,95милијарди МКД, средни банки се банки со вкупна актива од 9,45 милијарди МКД до 37,95милијарди МКД и мали банки се банки со вкупна актива помала од 9,45 милијарди МКД.

Друштвото има вложувања во депозити во големи, средни и мали банки како што е прикажано подолу:

	31 декември 2019	30 јуни 2020
Депозити во големи банки	96.600.000,00	96.600.000,00
Депозити во средни банки	145.600.000,00	183.700.000,00
Депозити во мали банки	46.300.000,00	32.800.000,00
	288.500.000,00	313.100.000,00

А.4. Должнички инструменти

Издавач на должничките инструменти е Република Северна Македонија. На следнава табела е дадена анализа на должничките инструменти според нивниот издавач:

30 јуни 2020	Обврзници	Вкупно
Република Северна Македонија	288.800.642,00	288.800.642,00
Вкупно	288.800.642,00	288.800.642,00
31 декември 2019	Обврзници	Вкупно
Република Северна Македонија	286.754.421,00	286.754.421,00
Вкупно	286.754.421,00	286.754.421,00

3 Управување со ризици (продолжение)

А Кредитен ризик (продолжение)

А.4. Должнички инструменти (продолжение)

Издавачот на должничките инструменти има ББ+ кредитен рејтинг за долгорочно задолжување според Fitch рејтинг агенцијата.

Финансиските инструменти, мерени по фер вредност, се прикажани во следните нивоа на хиерархија, врз основа на начинот на одредување на објективната вредност. Ниво 1 – Државни обврзници кои имаат објективна вредност и активен пазар и Ниво 2 – објективната вредност се одредува врз основа на пазарни претпоставки. Во ниво 1 се класификувани обврзници за денационализација. Во ниво 2 се класификувани континуирани обврзници, кои немаат активен пазар. Од 01.01.2019 година започна котација на овие обврзници на Македонска берза, но интерес за тргување со овие обврзници нема или е незначително. Објективната вредност на овие инструменти е проценета врз основа на параметри како што се каматните стапки и дисконтираните идни парични текови користејќи ги стапките кои се тековно важечки за должнички инструменти под слични услови, кредитниот ризик и периодот на доспевање.

30 јуни 2020	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
Должнички инструменти - Државни обврзници	68.712.119,00	220.088.523,00	-
Вкупно	68.712.119,00	220.088.523,00	-
31 декември 2019	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
Должнички инструменти - Државни обврзници	81.070.279,00	205.684.142,00	-
Вкупно	81.070.279,00	205.684.142,00	-

А.5. Концентрација на ризикот на финансиските средства со кредитна Изложеност

(а) Географски регион

Следнава табела ја анализира кредитната изложеност по географски региони.

3 Управување со ризици (продолжение)

А Кредитен ризик (продолжение)

А.5. Концентрација на ризикот на финансиските средства со кредитна изложеност (продолжение)

	Држави од ЕУ	Европски држави кои не се членки на ЕУ	Република Северна Македонија	Вкупно
Пласмани во банки - депозити	-	-	313.100.000,00	313.100.000,00
Хартии од вредност - должнички инструменти	-	-	288.800.642,00	288.800.642,00
30 јуни 2020	-	-	601.900.642,00	601.900.642,00
Пласмани во банки - депозити	-	-	288.500.000,00	288.500.000,00
Хартии од вредност - должнички инструменти	-	-	286.754.421,00	286.754.421,00
31 декември 2019			575.254.421,00	575.254.421,00

Б Пазарен ризик

Пазарен ризик е ризикот дека промените во пазарните цени, како промена во каматните стапки, промена во цените на капиталот и девизните курсеви ќе влијаат на приходите на Друштвото или на вредноста на поседуваните финансиски инструменти. Друштвото ги проценува пазарните ризици и максималните загуби кои можат да се очекуваат, а кои се базираат на претпоставки за различни промени на пазарните услови. Раководството на Друштвото поставува граници за ризикот кој што може да се прифати и којшто редовно се следи.

Б1 Валутен ризик

Друштвото е изложено на валутен ризик преку трансакции во странска валута. Изложеноста на валутен ризик, во најголема мера произлегува од вложувањата во финансиски инструменти, поточно должнички хартии од вредност, и се манифестира преку влијание на вредноста на хартиите од вредност деноминирани во странска валута кои се чуваат во портфолиото расположиви за продажба. Друштвото го следи и управува со валутниот ризик преку месечна анализа на портфолиото на Друштвото.

3 Управување со ризици (продолжение)

Б Пазарен ризик (продолжение)

Б1 Валутен ризик (продолжение)

На 30 јуни 2020 година, Друштвото има средства и обврски искажани во ЕУР и тоа:

- државни обврзници во ЕУР или деноминирани во ЕУР во износ од 3.542.535,88 ЕУР вклучени во позицијата: Финансиски средства расположливи за подажба,
- недоспеани камати на државни обврзници во износ од 44.899,47 ЕУР вклучени во позицијата: Пресметани приходи што не можеле да бидат фактурирани,
- аконтации за службен пат во странство во износ од 241,67 ЕУР,
- средства на девизна сметка во износ од 4.741,42 ЕУР,
- одложени даночни обврски во износ од 42.121,91 ЕУР, вклучени во позицијата: Долгорочни одложени даночни обврски,
- обврски за службен пат во странство во износ од 232,13 ЕУР и
- Обврски кон добавувачи од странство во износ од 4.741,44.

На 30 јуни ако курсот зајакне/ослабне за 5% во однос на ЕУР, а останатите променливи останат исти, капиталот на Друштвото ќе се зголеми/намали за околу 10,7 милиони МКД, најмногу како резултат на курсните разлики на државни обврзници.

Б2 Каматен ризик

Ризикот од промена на каматните стапки е застапен кај активата на Друштвото, поточно кај вложувањата во депозити и хартии од вредност, наспроти пасивата каде во досегашното работење нема каматоносни обврски, или истите се незначителни.

Друштвото управува со каматниот ризик преку следење на трендовите на каматните стапки, пресметка и следење на просечните каматни стапки, проценка на идните движења на каматните стапки, адекватно структурирање на инвестирањата на слободните парични средства и склучување на договори со фиксни приноси.

Друштвото го следи каматниот ризик кај финансиските инструменти врз основа на месечните информации за структурата на портфолиото од аспект на висината на каматната стапка, видот на каматната стапка (фиксна/варијабилна), видот на издавачот (поврзани/ неповрзани субјекти) како и просечната каматна стапка.

На 30 јуни 2020 година Друштвото нема каматоносни обврски, додека каматоносната актива се состои од државни обврзници со фиксна ефективна каматна стапка, долгорочни и краткорочни депозити со фиксна и варијабилна каматна стапка.

Просечната каматна стапка на депозитите на 30 јуни 2020 изнесува 2,47%.

Учеството на депозитите со фиксна каматна стапка во вкупните депозити заклучно со 30 јуни 2020 е 93,10%.

3 Управување со ризици (продолжение)

Б Пазарен ризик (продолжение)

Б2 Каматен ризик (продолжение)

На 30 јуни доколку каматните стапки на депозитите со променлива каматна стапка се помали/поголеми за 0,5 пп а останатите променливи останат исти, добивката на Друштвото ќе се намали/зголеми за околу 108 илјади МКД.

Б3 Ценовен ризик

Друштвото е изложено на ценовен ризик поради промена на објективната вредност на должничките хартии од вредност – државни обврзници класифицирани во портфолиото расположливи за продажба. Ефектот од промената на објективната вредност директно не влијае на резултатот од тековното работење.

За управување со ризикот од промена на цената на инвестициите во должнички инструменти Друштвото го диверзифицира своето портфолио.

Ако цените на должничките хартии од вредност, за кои постои активен пазар (обврзници за денационализација), се зголемат/намалат за 0,5% на 30 јуни 2020 година, а сите други варијабли останат исти, капиталот на Друштвото ќе се зголеми/намали за околу 340 илјади МКД.

В Ликвидносен ризик

Ликвидносен ризик претставува веројатност од случување на негативни настани кои ќе доведат до неможност Друштвото да ги исполнува достасаните обврски.

Друштвото има воспоставено постапка за управување со ликвидносниот ризик на месечно ниво и известува за месечната и кварталната ликвидносна позиција. Одржувањето на соодветно ниво на ликвидни средства е под влијание и на законските барања, односно барањата на регулаторот за одржување на задолжителни ликвидни средства во износ утврден како % од главнината на Друштвото.

Во досегашното работење Друштвото било во можност да ги подмири сите доспеани обврски. Сите финансиски обврски на Друштвото доспеваат во рок од една година по 30 јуни 2020, освен обврските по основ на долгорочни резервирања за бенефити на вработени.

Г Оперативен ризик

Оперативниот ризик е специфичен вид на ризик кој што настанува заради недостатоци или грешки при делувањето на внатрешните процеси, системи, луѓе или заради надворешни настани. Дефиницијата го вклучува и правниот ризик, а не го вклучува стратешкиот ризик и ризикот од губење на угледот (репутација).

3 Управување со ризици (продолжение)

Г Оперативен ризик (продолжение)

Управувањето со оперативниот ризик е регулирано со Политиката за управување со ризици и со Методологијата за управување со оперативните ризици, каде е пропишана постапката за идентификација, оценка, следење и совладување на оперативните ризици, како и евиденција и известување за штетни настани од кои произлегуваат оперативни ризици во работењето на Друштвото.

Процесот на управување со оперативните ризици се подобрува во континуитет, се спроведува Методологијата за управување со оперативни ризици во работењето на Сава пензиско друштво а.д. Скопје и и се следи спроведувањето на предложените мерки за митигација на идентификуваните оперативни ризици. Друштвото врши доследна примена на Политиката за управување на ризиците во работењето, Методологијата и спроведува активности за зголемување на нивото на едуцираност на вработените за идентификување, известување, следење и справување со оперативните ризици во работењето.

Д Управување со капитал

Политиката на Друштвото е да одржува стабилност на капиталната база со цел да се задоволат законските барања, да се задржи довербата на пазарот и да се одржи идниот развој на бизнисот.

Според законските барања, капиталот на Друштвото треба да изнесува најмалку 7,8 милиони ЕУР, од моментот кога средствата на двата фонда со кои управува ќе надминат 600 милиони ЕУР (11.01.2020). На 30.06.2020 година, вредноста на двата фонда изнесува ЕУР 621 милиони, а капиталот на Друштвото, во износ од ЕУР 9,3 милиони е повисок од законски минималниот (ЕУР 7,8 милиони), за 1,5 милиони ЕУР.

Ѓ Објективна вредност

Друштвото има финансиски средства кои вклучуваат парични средства и парични еквиваленти, депозити, должнички хартии од вредност расположливи за продажба и останати побарувања. Друштвото има финансиски обврски кои вклучуваат обврски кон добавувачи и други обврски.

Објективните вредности на овие финансиски инструменти не се материјално различни од нивната сметководствена вредност. Прикажаните вредности на паричните средства и парични еквиваленти, останатите побарувања, обврските кон добавувачи и останати обврски не се материјално различни од нивната објективна вредност како резултат на нивниот краток рок на достасување.

Должничките хартии од вредност расположливи за продажба се водат по објективна вредност со промени во објективна вредност евидентирани во капиталот. Поради тоа нивната сметководствена вредност е еднаква на нивната објективна вредност.

Депозитите имаат каматна стапка која е приближна на пазарната каматна стапка. Затоа нивната сметководствена вредност не е материјално различна од нивната објективна вредност.

Белешки кон финансиските извештаи

4 Проценки при примена на сметководствените политики

Друштвото врши проценки и претпоставки кои влијаат на презентираниите износи на средствата и обврските. Друштвото врши резервирања на трошоци кои се однесуваат на тековната година кои земајќи ги во предвид искуството од минатото, очекувањата за идните настани и влијанието на други фактори, се верува дека се разумни.

Информациите во врска со расудувањето направени од страна на менаџментот и критичните проценки во примената на сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија кои имаат значајно влијание на финансиските извештаи се прикажани во следниве белешки:

Белешка 3А – кредитен ризик – вреднување на финансиските инструменти.

5 Приходи од управување со задолжителен/доброволен фонд

	Задолжителен фонд 30 јуни 2019	Задолжителен фонд 30 јуни 2020
Приходи од надоместок од придонеси	48.347.950,00	41.700.978,00
Приходи од надоместок за управување	54.622.187,00	64.786.180,00
Приходи од надоместок за премин	922,00	1.850,00
	102.971.059,00	106.489.008,00
	Доброволен фонд 30 јуни 2019	Доброволен фонд 30 јуни 2020
Приходи од надоместок од придонеси	1.751.217,00	2.153.292,00
Приходи од надоместок за управување	4.896.881,00	6.045.993,00
Приходи од надоместок за премин	-	-
	6.648.098,00	8.199.285,00

Белешки кон финансиските извештаи

6 Расходи од управување со задолжителен/доброволен фонд

	Задолжителен фонд 30 јуни 2019	Задолжителен фонд 30 јуни 2020
Расходи за МАПАС	17.239.574,00	16.653.340,00
Расходи за чуварот на имот	7.086.271,00	6.601.490,00
Расходи за Фондот на ПИОСМ	2.153.304,00	2.115.214,00
Трошоци за трансакции	108.599,00	38.559,00
Трошоци за маркетинг	4.623.996,00	5.460.902,00
Трошоци за агенти	786.392,00	793.628,00
Останати трошоци за управување со фондот	622.736,00	573.729,00
	32.620.872,00	32.236.862,00
	Доброволен фонд 30 јуни 2019	Доброволен фонд 30 јуни 2020
Расходи за МАПАС	537.176,00	652.702,00
Расходи за чуварот на имот	871.490,00	906.418,00
Трошоци за трансакции	147.033,00	27.762,00
Трошоци за маркетинг	587.083,00	387.307,00
Трошоци за агенти	943.368,00	1.275.760,00
Останати трошоци за управување со фондот	46.058,00	26.037,00
	3.132.208,00	3.275.986,00

7 Трошоци за сировини и други материјали

	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Потрошени сировини и материјали	72.297,00	74.481,00
Потрошена енергија	396.900,00	452.552,00
Потрошени резервни делови и ситен инвентар	19.485,00	10.988,00
	488.682,00	538.021,00

Белешки кон финансиските извештаи

8 Трошоци за услуги

	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Поштенски, телефонски и интернет услуги	1.323.531,00	1.259.228,00
Услуги за одржување и заштита	2.383.942,00	2.689.568,00
Наемнини	3.063.498,00	3.054.775,00
Останати услуги	279.195,00	293.249,00
	7.050.166,00	7.296.820,00

9 Плати и надоместоци на плата и останати трошоци за вработените

	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Трошоци за плати	21.239.332,00	21.116.953,00
Регрес за годишен одмор	440.008,00	408.840,00
Новогодишен надомест	373.332,00	413.292,00
Други лични примања по менаџерски договори	2.633.112,00	139.776,00
Трошоци за службени патувања	642.202,00	190.920,00
Трошоци за стручно образование	265.935,00	63.046,00
Доброволно здравствено осигурување	226.416,00	202.188,00
Доброволно пензиско осигурување	580.241,00	1.202.874,00
Останати трошоци за вработените	142.388,00	11.478,00
	26.542.966,00	23.749.367,00

10 Останати трошоци од работењето

	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Банкарски провизии	122.669,00	68.909,00
Трошоци за осигурување	16.054,00	13.723,00
Правни, нотарски и ревизорски услуги	532.158,00	684.202,00
Услуги по договор за дело	923.460,00	1.867.619,00
Трошоци за репрезентација	244.186,00	259.606,00
Надоместоци на членови на НО	322.889,00	95.722,00
Такси, чланарини и други надоместоци	60.555,00	72.434,00
Трошоци за користење на лиценци	27.893,00	581.294,00
Останати неспомнати трошоци од работење	345.703,00	629.565,00
	2.595.567,00	4.273.074,00

Белешки кон финансиските извештаи

11 Нематеријални средства

Набавна вредност	Софтвер и лиценци
Состојба на 01.01.2020	19.037.325,00
Нови набавки	862.727,00
Расходување	-
Состојба на 30.06.2020	19.900.052,00
Амортизација	
Состојба на 01.01.2020	16.502.327,00
Амортизација за годината	447.691,00
Расходување	-
Состојба на 30.06.2020	16.950.018,00
Сегашна вредност	
На 1 Јануари 2020	2.534.998,00
На 30 јуни 2020	2.950.034,00

На 30 јуни 2020 година, Друштвото нема дадено нематеријални вложувања под залог.

Белешки кон финансиските извештаи

12 Материјални средства

	Моторни возила	Компјутери	Мебел и останата опрема	Вкупно
Набавна вредност				
Состојба на 01.01.2020	3.255.551,00	7.954.166,00	3.658.833,00	14.868.550,00
Нови набавки	-	294.235,00	62.450,00	356.685,00
Расходување	-	-	-	-
Аванси за набавка на материјални средства	-	-	-	-
Состојба на 30.06.2020	3.255.551,00	8.246.409,00	3.721.283,00	15.223.243,00
	Моторни возила	Компјутери	Мебел и останата опрема	Вкупно
Исправка на вредност				
Состојба на 01.01.2020	3.255.551,00	5.824.080,00	3.551.435,00	12.631.066,00
Амортизација за годината	-	440.221,00	22.479,00	462.700,00
Расходување	-	-	-	-
Состојба на 30.06.2020	3.255.551,00	6.264.301,00	3.573.914,00	13.093.766,00
	Моторни возила	Компјутери	Мебел и останата опрема	Вкупно
Сметководствена вредност				
Состојба на 01.01.2020	0,00	2.130.086,00	107.398,00	2.237.484,00
Состојба на 30.06.2020	0,00	1.982.108,00	147.369,00	2.129.477,00

На 30 јуни 2020 година, Друштвото нема дадено материјални вложувања под залог.

Белешки кон финансиските извештаи

13 Финансиски средства расположиви за продажба

	31 декември 2019	30 јуни 2020
Расположиви за продажба:		
Обврзници за денационализација РМ 09	318.000,00	-
Обврзници за денационализација РМ 10	2.608.746,00	1.308.817,00
Обврзници за денационализација РМ 13	5.105.054,00	4.097.953,00
Обврзници за денационализација РМ 14	25.053.558,00	20.991.389,00
Обврзници за денационализација РМ 15	20.208.360,00	17.293.102,00
Обврзници за денационализација РМ 16	5.750.367,00	5.069.209,00
Обврзници за денационализација РМ 18	22.026.194,00	19.951.649,00
Континуирана ДО2014/18-0824дк	2.376.435,00	2.383.544,00
Континуирана ДО2015/18-0525дк	16.423.025,00	16.473.511,00
Континуирана ДО2015/35-0825дк	2.253.563,00	2.260.494,00
Континуирана ДО2016/03-0131дк	50.671.033,00	50.800.741,00
Континуирана ДО2016/23-1031дк	6.194.290,00	6.211.293,00
Континуирана ДО2017/05-0132дк	1.819.792,00	1.824.737,00
Континуирана ДО2017/08-0332дк	4.836.772,00	4.850.189,00
Континуирана ДО2017/14-0532дк	2.298.135,00	2.304.766,00
Континуирана ДО2017/19-0732дк	15.534.146,00	15.580.476,00
Континуирана ДО2017/20-0732дк	11.964.438,00	12.000.267,00
Континуирана ДО2017/27-0932дк	4.752.468,00	4.766.211,00
Континуирана ДО2017/32-1032дк	2.370.149,00	2.376.930,00
Континуирана ДО2019/02-0149дк	23.044.038,00	23.113.381,00
Континуирана ДО2019/11-0834дк	1.274.237,00	1.277.802,00
Континуирана ДО2019/12-0934	26.655.253,00	26.641.963,00
Континуирана ДО2019/15-1134	29.608.199,00	29.592.088,00
Континуирана ДО2019/16-1234дк	3.608.169,00	3.620.290,00
Континуирана ДО2020/02-0235	-	14.009.840,00
	286.754.421,00	288.800.642,00

Белешки кон финансиските извештаи

14 Дадени кредити, депозити и кауции

	31 декември 2019	30 јуни 2020
Долгорочни депозити	227.200.000,00	204.600.000,00
	227.200.000,00	204.600.000,00

Долгорочните депозити се пласирани во:

- Охридска Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години и каматна стапка од 3,20%,
- Уни Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години и 5 години и каматни стапки од 3,25% и 4%,
- Стопанска Банка АД Битола со оригинален рок на доспевање од 3 години и каматна стапка од 3,6%,
- НЛБ Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 5 години и каматна стапка од 2,75%,
- Халкбанк АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години и каматна стапка од 3%,
- Стопанска Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години и каматни стапки од 3,0%, 2,30%, 2,20% и
- Прокредит Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години и каматна стапка од 2,6%.

15 Депозити и хартии од вредност – парични еквиваленти

	31 декември 2019	30 јуни 2020
Депозит со рок на доспевање до 3 месеци	17.300.000,00	64.500.000,00
	17.300.000,00	64.500.000,00

Депозити со рок на доспевање до 3 месеци се пласирани во:

- Силк Роуд Банка АД Скопје со каматна стапка од 1,2% и
- Стопанска Банка АД Битола со каматна стапка од 0,4%.
- Уни Банка АД Скопје со каматна стапка од 1,6%

Белешки кон финансиските извештаи

16 Краткорочно орочени средства

	31 декември 2019	30 јуни 2020
Краткорочни депозити	44.000.000,00	44.000.000,00
	44.000.000,00	44.000.000,00

Краткорочните депозити се пласирани во:

- S Централна Кооперативна Банка АД со оригинален рок на доспевање од 1 година и каматна стапка од 1,8%;
- S Комерцијална банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 1 година и каматна стапка од 1% и
- S ТТК Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 1 година и каматна стапка од 1%.

17 Пресметани приходи што не можеле да бидат фактурирани

	31 декември 2019	30 јуни 2020
Управувачка провизија	11.585.761,00	12.159.821,00
Недоспеана камата на државни обврзници	4.857.930,00	4.122.282,00
Недоспеана камата на депозити	2.375.513,00	3.006.627,00
	18.819.204,00	19.288.730,00

18 Запишан основен капитал кој е уплатен

	31 декември 2019	30 јуни 2020
Акционерски капитал – обични акции	130.001.478,00	130.001.478,00
	130.001.478,00	130.001.478,00

Белешки кон финансиските извештаи**18 Запишан основен капитал кој е уплатен (продолжение)**

Акционерскиот капитал на Друштвото на 30 јуни 2020 се состои од 21.200 обични акции (31 декември 2019 година: 21.200 обични акции). Номиналната вредност по акција изнесува ЕУР 100 искажана во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Северна Македонија на денот на издавањето на одобрието за работа на Друштвото. Акциите носат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса на Друштвото. Секоја акција на имателот му обезбедува право на еден глас.

Акционер	Број на акции	Вредноста на акција во ЕУР	Вредност во ЕУР	Учество во %
Позаваровалница Сава ДД	21.200	100	2.120.000	100%
ВКУПНО	21.200		2.120.000	

19 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти на Друштвото согласно член 3, став 5 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и член 4, став 12 од Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување се: Сава осигурување а.д Скопје, Сава стејшн Скопје, Заваровалница Сава ДД, Сава неживотно осигурување АДО Белград, како и членовите на клучниот менаџерски персонал. Состојбата на вкупните вложувања и вкупниот обем на остварени трансакции со поврзаните субјекти изнесуваат:

Сава Осигурување АД Скопје

Трошоци и приходи	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Осигурување на материјални средства - опрема	16.054,00	13.723,00
Доброволно здравствено осигурување	219.570,00	211.292,00
Премии за осигурување на менаџери	88.611,00	81.293,00
Други трошоци за службен пат	7.544,00	393,00
Регистрација на службени возила	14.538,00	17.871,00
Агентски трошоци	-	19.047,00
Побарувања и обврски	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Обврски за извршени услуги	141.033,00	145.678,00

Сава пензиско друштво а.д. Скопје**Белешки кон финансиските извештаи за периодот 01.01.2020 – 30.06.2020**

(сите износи се прикажани во денари освен доколку не е поинаку наведено)

Белешки кон финансиските извештаи**19 Трансакции со поврзани субјекти (продолжение)**

Обврската спрема Сава Осигурување АД Скопје во износ од 145.678,00 МКД произлегува од фактурите со број Ф-166082/19 и Ф-217515/19 од 2019 година и Ф-36376/20 и Ф-36356/20 од 2020 година.

Сава Осигурување АД Скопје – трансакции во период 01.01.2020-30.06.2020 година

Основ за трансакција	По документ број.	Датум на трансакција	Износ
Префактурирање на трошок за репрезентација	11/2019	25.12.2019	62.776,00
Префактурирање на трошок за репрезентација	20/2019	25.12.2019	12.450,00
Префактурирање на трошоци за службен пат	01/2020	16.01.2020	7.285,00
Полиса за осигурување	Ф-9255/20	21.01.2020	12.342,00
Полиса за осигурување	Ф-9886/20	23.01.2020	262,00
Агентска провизија	03/2020	31.01.2020	19.047,00
Полиса за осигурување	Ф-36441/20	06.03.2020	131,00
Полиса за осигурување	Ф-36376/20	16.03.2020	52.041,00
Полиса за осигурување	Ф-36356/20	16.03.2020	36.957,00
Полиса за осигурување	Ф-67150/20	26.05.2020	12.190,00
Полиса за осигурување	Ф-69445/20	19.05.2020	5.529,00

Сава Стејшн Скопје**Трошоци и приходи****30 јуни 2019****30 јуни 2020**

Услуги за регистрација

2.768,00

1.918,00

Сава Стејшн Скопје- трансакции во период 01.01.2019-30.06.2020 година

Основ за трансакција	По документ број.	Датум на трансакција	Износ
Регистрација на слубено возило	1978/2020	21.01.2020	1.689,00
Регистрација на слубено возило	2434/2020	15.05.2020	2.665,00

Белешки кон финансиските извештаи

19 Трансакции со поврзани субјекти (продолжение)

Заваровалница Сава ДД

Трошоци и приходи	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Наем на ИТ инфраструктура	44.873,00	44.826,00

Заваровалница Сава ДД - трансакции во период 01.01.2020-30.06.2020 година

Основ за трансакција	По документ број.	Датум на трансакција	Износ
Наем на ИТ инфраструктура	ИРН19-0611	21.01.2020	89.660,00

Сава неживотно осигурување АДО Белград

Трошоци и приходи	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Префактурирање на т-ци за службено патување	-	14.664,00

Побарувања и обврски	30 јуни 2019	30 јуни 2020
Обврски за извршени услуги	-	-

Сава неживотно сигурување АДО Белград –трансакции во период 01.01.2020-30.06.2020 година

Основ за трансакција	По документ број	Датум на трансакција	Износ
Префактурирање на трошоци за службено патување	КПФ20-0075	04.03.2020	14.664,00

20 Обврски по основ на оперативен лизинг

Обврските по основ на оперативен лизинг произлегуваат од договорите за оперативен лизинг со НЛБ Банка АД Скопје.

	31 декември 2019	30 јуни 2020
До една година	3.366.000,00	480.000,00
Од една година до пет години	-	-
Над пет години	-	-
Вкупно	3.366.000,00	480.000,00